

F. L. VĚK.

Obraz z dob našeho národního probuzení.

NAPSAL ALOIS JIRÁSEK.

"Šternberkové mají tedy svůj původ od sv. krále Baltazara, Šternberkové jsou spřízněni s Lobkovci, s Lobkovci také Kapounové ze Svojkova. Ti zase s Materny s Květnice a s rodem Dubnickým a také s Lidly z Lidlova, jak řekl, a tak, milý pane, rod z Lidlova pochází, ovšem po přelíci, po sv. Baltazaru králi —"

P. Vrba se usklíbil, uklonil a přivlekl knihu.

Pan Lidl vyvalil oči, chvíli seděl nehnutě, nevěda, na čem je, mluvil-li Vrba vážně, nebo dobíral-li si ho. — Ta velká kniha, a také to, jak rychle a jistě kněz z ní vykládal, jej mátllo.

"Jaká to je, prosím, kniha?" pravil vstáv pln rozpaků.

"To je Geschichte der Helden von Stemen" — a P. Vrba otevřel titulní list plný velikých, švábochových písmem spletilých. "Se-psal to P. Joannes Tanner, z tovaryšstva Ježíšova —"

"A je tam všechno, co ráčili povídat?"

"Až na to o Lidlech z Lidlova. Ale to se rozumí samo sebou, o všem, dokáže-li se, že byli spřízněni s Kapouny ze Svojkova —"

"A Ferdinand Enseb Vácslav?"

"Ptal se nejistě měšťan.

"Ten tu není —" a Vrba pokrčil rameny.

Pana Lidla jakoby bodl. Rychlebral na se makový plášť a dále se neptal. Bylo na něm znáti, jak je sklamán a jak se v duchu zlobí. — Za to P. Vrba oživil a ochotně, živě a s úsměvem mu radil, aby, když ty rody tak shání, koupil si Paprockého.

"Dostanou ho v české expedici, teď u zlatého půlkola, vedle železných dveří, u p. Krameriusa, a tam by, za mou radu a zaneprázdnění, mohli prenumerovat tyhle noviny —" a ukázal došlé číslo novin —

Pěkné noviny, může být číst každý, i pán, to s důrazem vyslovil, "prenumeraci je dva zlat. 10 kr. pololetně a panu synovi by dobře posloužilo, kdyby se v mateřském jazyce přivlečil —"

Pan Lidl netaje své zlosti, už jen "pěkné děkuju" a teď po česku opakoval a rychleji, než-li vešel, vyšel z pokoje. P. Vrba hleděl za ním, i když dvěře zapadly, pak otočil se živě zvolal:

"Tu máš! Herr von Lidlow! K staročeskému rodu by se hlásil, ale k jazyku ne."

"Ten do české expedice sotva půjde —"

"Blázní nespokojení svým susedským rodem. — Ale půjde, do expedice půjde, pane faráři. — Pro Paprockého, hledat šlechtické předky, kterých nemá."

"Ale českých novin nekoupi!"

"To asi ne. Ale ví alespoň, že nejsou pro sprostáky."

Venku zahrčel vůz; chvíli ho ještě bylo slyšet. Když rachot jeho zanikl, seděl P. Vrba už zase u kamen proti starému faráři a přehlížel číslo novin, jmenovitě zprávu v zdu o nové české expedici, že se přestěhovala do domu řečeného "u zlatého půlkola." Pak četl nahlas loučení císaře Josefa s armádou, "které J. E. hrabě Hadík, e. k. dvorské vojenské rady president, na den 14. února známé hlenil."

A tak došlo na "soukromé vojenské zprávy" v čele listu. Než tu se P. Vrba zarazil a zadíval se do nadpisu novin. Pojednou vstal, vyhledal kvapně na stole poslední číslo Krameriových novin, vyšle před týdnem, prohlížel jeho hlavu, pak opět hlavu nového čísla, a ne-dbal dotazů farářových, co je, co shání, až pojednou rozložil před ním obě čísla, neviděl-li nic, tady na titulcech —

"Jeden jako druhý —" odvětil farář, skláněje oči až k samým listům.

"A přece ne! — Ten před týdnem má Krameriusovy sss, k pražské poštovské noviny — a druhé čísto, ohle, Krameriusovy královské jenom král, pražské poštovské noviny, a ne císařské, královské —"

Starý farář zastl.

"Co tu, co je to?" opakoval bloudě za Matouška.

"Jiné pověří, pane faráři, jiný vitr. — Už nebudou patenty příst — bohda nebudou, a tuhle to —" a vyzdvihl nové číslo do výše, "tuhle to je dobré znamení a první přihláška —"

"A nač?"

"Že máme také korunu, královskou korunu Svatováclavskou, a myslím, že si ji nenechají tam ve Vidni, a že nebudeme teď říkati rex non coronatus —"

"Jen se tak netečte, Matoušku."

"Ale, pane faráři, proč nebyl ten titul na novinách před týdnem? A proč je dnes? Jářku, jiný vitr, začíná foukat jiný vitr."

II. V české expedici.

Za toho nevlidného počasí nebylo mnoho lidí na ulicích. Za to všecko povozů, většinou zjednaných, fiakrů se zelenými nebo červenými spodky, kožíků žlutě i rudě potažených, jezdilo zablácenými ulicemi, v jejichž mokru tál ihned sněh dosud padající. Děle zůstával jenom na holých korunách stromů, jak bylo také patrné na Příkopech v starých alejích i níže v nových.

Tudy vedle stromů krácel jakýs sedlák starý ve vysoké, černé barišnici, zdobené po straně mašličkami, nyní zmočenými, jako jeho dlouhé, šedivé vlasy. Na sobě měl krátký zahradní kožík, odřený, staré brslenky a vysoké boty hrubě zablácené. Přes rameno nesl pytel všecken mokrý, v němž na konci vyrazily se obrysy čehosi hranatého, jako nějaké trubličky. Náklad ten mu jen z části záda zakrýval, tak že bylo viděti kus vyšívání, vybledlé květy v zadu na kožíku. Sedlák vrásčitý, ve tváři i na rukou od větru a plískanice zardělý, krácel nahrbem a krokem klátivým, drže v pravici prostou, rovnou hůl.

Kolem pospíchali lidé nahoru, dolů, v pláštích i v kožíších, v kloboucích, třírohých staršího rázu i modních vyšších, i v čepicích, dými v pláštích i šátekách, schovávaly se ruce v ohromných rukávnicích. Sedlák si jich tak nevšiml, za to více koní a povozů, jmenovitě jednoho panského, zaskleného, žlutého s černým krytem a kožíkem rudě potaženým se zlatými třásněmi, za nímž na prkné mezi zadními koly stáli dva sluhové v přemo-vaných kloboucích a v dlouhých, pěkných kožíších, držíce se lesklých prutů krytu kočárového. V tom přecházel také přes ulici jakýs švihák, jenž nad svým kloboukem, patrně novým, po modě, "en pain de sucre" i nad svým svrchníkem s dvojitým límcem držel roztažený deštník.

A na ten povoz a na tu tenkrát dosti vzácnou věc, na modrý deštník, zadíval se starý sedlák tak, že dojíždějící fiakrista musil opakovat, a silně, obvyklé "hooop — ho," nežli si sedlák všiml a se uhnul. A měl už na čase. To se mu přihodilo u františkánského náměstí, kdež očitnuv se na rozesáté, se zastavil. A také zastavil několik lidí a poptával se po české expedici, kde prodávají české noviny. — Dva minuli, ani neodpověděli, třetí mrzutě a jako s opovržením ho zkrátka odbyl, že neví, čtvrtý ukázal, aby šel dál a pak vpravo. A tak se dostal až na Pernštejn.

Tu mu kdosi ukázal k Jiřské ulici, a tou se dal kolem starého domu "u Hereogů," nebo "u Reinerů," do jehož nástěného obrazu sv. Trojice, namalovaného saným Reinrem, někdy majetníkem toho domu, na průčelí, praly teď sněh a děst.

V průjezdu pod tesaným erhem seděla bába v čepci u plechových nízkých kamínků pražie pučálku. Sedlák nebaže jejího volání, aby si koupil, minul ji i dominiškánský kostel, a něžně se ozýval hlas varhan, a dostal se k železným dveřím. Tu se napolepše vyzpávil pro- níků jejich průjezdem, té chvíle zvláště temným, mezi rányými kotvi a křesací v železných výklenech, a nhlit nekala rudá světélka ošlechových hořáček, a dostal se do Mi-haběd ulice.

Hned na levo, řekl mu přece, že je ta česká expedice. Byl by jí po-

znal i bez toho. Dvoupatrový dům prežovské střechy s vikýřem barokového rázu, zašloutlý, ač ne světlý, ale světlejší nežli všechny sousední domy tmavého anebo zašlého nátěru, měl dvojí vchod. Na levo, k železným dveřím, na kraji, hlavní vrata mocnými hřebíky pobita s klepadlem a na vřehu v oblouku s mříží pěkně kovanou, nad vraty bylo patrně vypouklé půlkolo, někdy celé pozlatité, nyní již opřehlé. Za těmi vraty tři okna zamřížovaná v přízemí a za těmi, na druhém konci menší polozašklené dvě, fe s dvěma sehody kamennými.

A dvěře ty se té chvíle akoro ani netrhly. Otdud lidé vyeháze-li s novinami v ruce, jiní tam proně vcházeli. Také tu stál jakýsi okročí farářský s jedním koněm, a do toho okroče vynásel čeledín jakýsi balík.

Ještě dvěře nezavřel, a již se do nich hrnul hranatý forman v dlouhém ovčím kožíše, plném vzadu květů a tulipánů, v chlupatém klobouce, pod nímž prozelenával se čepice stažená přes uši. Povoz svůj měl na hospodě, přijel z hor, z Vy-sokého, a přišel sem, aby odevzdal psaní a peníze od radního Voda-dálka, jenž za sebe a za tři ještě "milovníky" českých novin poslal peníze na noviny i na knihy.

Sedlák s pytlkem na zádech ne- věsel za formanem, nýbrž stanul opodál u veterinického krámu na proti přes úzkou ulici na kraji druhého průchodu, kde byl hlou- ček lidí, nejvíce žen fenesnických v čepicích i šátekách.

Sedlák nevšimaje si jich díval se na dům české expedice. Ale jak zaslechl, že ženy hovoří o pobřhu, o císaři Josefovi, obrátil se k nim a naslouchal.

Litovaly císaře, jak byl hodný, jak k chudým lidem dobrotivý, a jak sprostý, že promluvil s kaž- dým a neštilil se ani toho nejniž- šího. Hluboko zapadlé temné oči sedlákovy živěji zasvitly zpod hu- stého obočí, a pojednou obrátil se přímě k ženským spustil vážným, jako kazatelským hlasem:

"Jako slunce na den vychází a jako přichystaný muž k své denní práci, tak Josef došel na králov- ství; bylo krásné jitro i den, kte- rý na to následoval; krásný byl a trval za dlouhý čas —"

Viděli jsme, čeho viděti na sta- žádalo a nevidělo; oni přišli za otví svými do hrobu a svých ná- božných žádostí tuto zanecha- li —"

Ženské, náhlým tím promluve- ním překvapené, žaslý čím dál tím více. Neznámý, starý sedlák mlu- vil plynule, jak by z knihy říkal. — Výraz jeho vrásčité tváře a ještě více jeho zapadlých očí, divně ja- ko v vytržené planoucí, je mátl. Některým se zdálo, že se starocho- vý v hlavě popudilo. Než to, co mluvil o císaři Josefovi, bylo tak rozumné! Ty, které stály v zadu, se vyprázdnily do předu, a již byl po- divný kazatel obstoupen zvědavý- mi ženskými. On však, jakoby to- ho i jejich úžasu a poznámek nepo- zoroval, nerušeně, stejně plynule jako začal, pokračoval, jen že živě- jí a vrouněji:

"Tyloť tu také království, je- hož dědicem byl Josef jako jiných zemí, království zajisté z přiběho- píslí slavné a vznešené."

To však zadáno bylo v ruce přednějších té země jako podda- né a v tom otročtví zůstávalo až do tehdejších časů několik set let.

To viděl Josef a srdce jeho pa- huulo se nad vzdechání a sklázou lidu svého a pomysli sám u sebe, jak by to zlé přetřhl, aby vzdychá- ní lidu v radostnou píseň se obra- tílo."

Za řeví té hlouček kolem staré- ho sedláka vzrostl. Zastavil se ti, kteří kolem šli, i ti, kteří z ex- pedice vycházeli. A staroch dále vykládal:

"I vydal do téhož království ji- stě nařízení a ono svobodu v sobě obsahovalo; a když lidem přebě- na bylo, všichni radostí plesali po celém království. A mladí skáka- li a provykovali sobě pod lípou, pod kterouž souzení otrové jich v- šas otročtí z polu se chladiva- li —"

Kolem v zástupu, jenž už zabral skoro všechno nevelké prostřanství před českou expedicí, navaly se hlasy souhlasu i úžasu nad sedlá- kem, jak tu khlil říká, a co to je, jestli tu z jeho hlavy, nebo odhul- to ná. A zase tu a tam, a to po- blže řečníka, pokřikovali:

"Hobota!"

"Zrušil robotu —"

A jakási ženská stará dodala:

"Škoda, že zemřel —"

Na ta slova venkovský kazatel náhle ustal. Jiskrné, tmavé oči ut- kvěly na staženě v bílém kdysi čepci, a zoztra se otázel:

"Kdo umřel —"

Stařena náhlou otázkou překva- pená ani hned neodpověděla, za to však její susedky.

"Císař!"

"Vždyť už má po pobřhu!" od- větilo několik hlasů.

"Nie není pravda!" vykřikl se- dlák a mávnuv pravěcí plným hlasem volal:

"Nevěřte! To není pravda! Cí- sař neumřel. Je živ, ale odvezli ho, pryč ho odvezli."

Slova ta různé účinkovala. — Babky dvě znovu žaslý, jiné žen- ské na sebe mrkly a významně od- se pohledly, jedna i na čelo přstem ukázala, a výrostek jakýsi v šev- covské zástěře i muž v šosatém kabátě, mající pod paží vaničku s uzenkami ubrousken zakrývanými, dal se do hlasitého směchu.

"A kam ho odvezli?" zřklil vý- rostek.

Starý sedlák se na něj jen kárá- vě podíval, pak jakoby houfel od- povídal, hleděl zase před se a řekl:

"Nejspíš to na trhu provolali."

Ženské se daly výrostkovi do- směchu, ale v tom už někdo se z- houfu hlasitě otázel:

"A proč by ho odvezli?"

Sedlák se dlouho nerozpakoval.

"Mlhy vystouply," odpověděl, "a pára noční se ukázala, bahna všecka nevyšla a země nebyla o- čistěna od jedovatých zeměpla- zů —"

"Nějaký potrhlý písmaček a čte- nář —" řekl na tu odpověď ve- tešník v kovaných brejlech svému nejbližšímu susedstvu, popeláče, nesoucí putnu na zádech, a mladé slouze se džbánem v ruce, a obrá- tív se začal k svému nedalekému krámu. Také jiní počali odcháze- tí, jsouce toho mínění jako veteš- ník: také sněh, jenž za dobrou chvíli jen fídlo poletoval, spustil se zase hustěji. Ti odcházejí, a je-

nom jediný blíž k sedlákoví při- stoupil. To ten mladý, třicetiletý muž, jenž před chvílí sem z krámů české expedice přišel. Byl slušně vysoký, štíhlý, v pudrované vlá- senice s copem, v klobouku, maje na sobě tmavozelený kabát široké, ho a v týle vysokého límce. Velké, modré jeho oči vlidného výrazu již chvíli pozorovaly starého sedláka. Napjatě naslouchal jeho výkladu jako žádný z okolostojících, a když staroch, údaj nejasně a o- brazně přičinu, proč prý císaře Jo- sefa zavezli, dotkl se sedlákova ra- mense a optal se, odkud je.

"Z Poděbradka," odvětil star- och, nazvedaje svou beranici na pozdrav neznámému pánovi.

"Pojďte se mnou; vidíte, tam- ble —" a pán ukázal na policejní- ho strážníka, jenž v plášti a v ga- maších, maje šavli na femeni přes rameno zavěšenou a v ruce hůl s třapcem, blížil se směrem od uhe- něho trhu. "Měl byste oplétání, že tu na ulici kázete —"

"Mluvíu pravdu, jemnostpa- ne —"

Pán se usmál a pravil:

"Vím, odkud jí máte. Kam vlastně jdete?"

"Semhle, do české expedice —"

"Také tam jdu. Jsem odtud."

"Vždyť je to pan Kramerius sám," zvolal vetešník, jenž znovu opustiv svůj krámeček přistoupil ke zbytkům houfel, aby zvěděl, co "pan sused" vyjednává s tím po- trhlým písmačkem. Ten, jak usly- šel Krameriusovo jméno, trhl se- bou a upřev zapadlé své oči na mladého muže, živě zvolal:

"Je-li to pravda, že oni jsou pan Kramerius, co vydal knihu Josefo- vá —"

"Jsem, a vydal jsem tu knihu, ale už, pantáto, pojďte. — Jdete beztoho ke mně, a je zima —"

Zamířil do svého krámu. Sedlák poslušně za ním. Když strážník došel, stály tu jenom asi tři žen- ské — ostatní poslouchali staro- chovi se zatím rozešli. — a ty si ještě povídaly o starém sedláku, a co tu říkal, že císař neumřel, ale že ho někam zavezli; a jedna s ú- směskem dodala, bude-li to také v

novinách, snad že to pan Krame- rius také vytiskne.

Starý sedlák stanul, uctivé smeknuv, v české expedici, v kle- nutém to krámě, jenž přilenou zdí byl na dvě rozdělen. Přilená ta zeď, vycházející od zadní stěny, ne- dosahovala až ku přední, k oknům, tak že bylo volné spojení mezi menší místností, ne tak hlubokou, kteráž byla vstupujícímu z ulice na levo, a mezi místností větš, zrovna proti dveřím, kteráž byla sice úzká, ale hluboká. Podél té přilené zdí stály regály jakož i v menší místnosti za pudlem a psa- cím stolem, plné čísel Poštovských novin a knih, nových, tu vyda- ných, i starých, českých tisků, na- mnoze velikých a hrubých.

V přední místnosti stála u zdí proti regálům prostá, dlouhá lavi- ce, nyní prázdná. Před pudlem čekali tři lidé, mezi nimi forman z Vysokého, jemuž pomocník Krame- riáv zavazoval právě balík knih. Kramerius, sotva vešli, pra- vil s nevlidnou vlidností ku staré- mu sedlákovu:

"Tak vítám vás. Jdete ke mně? Co mně nesete, pantáto?"

Sedlák složil pytel na lavici u zdí a rozbaluje ho a vytahuje z ně- ho onu hranatou věc mluvil:

"Vzácný učený pane, já sám ne- — ale tuhle stará Brtková z Mil- čie —"

"Ab, z Milčie! Tam máte rych- táře Vaváka."

"Ano, vzácný pane, Františka Vaváka; ten má dary Ducha sva- tého a jest rozsáhlý a v písmách honěný. Věsk právě s ním, teď to- mu jest šest let, jsem viděl blask toho moeného světla —" a staroch povytáhnuv z pytle dřevěné čer- votočivě pouzdro věkem a koufem, jak ve skřížích a pak u stropu na trámě léta létoucí odpovívalo, vše- cko zahrnělé, až zčernal, obrátil se po Krameriovi. Ten tím obra- tem překvapen se otázel:

"Jaké mocné světlo?"

"Které vyšlo jako slunce na den; však o něm jejich péro vše- cko, jak nálež, vypalo, stalé věci i prorocí."

(Pokračování.)

Severový léky jsou bezpečnou ochranou proti nemocem v rodině.

Nyní jest čas užívati

SEVERA'S
BLOOD PURIFIER
AN EXCELLENT AND RELIABLE REMEDY
W. F. SEVERA CO.
CEDAR RAPIDS, IOWA

Severův Krvečistitel,

výtečný jarní lék pro čišření krve,
pro upevnění zdraví a obživení tě-
lesné soustavy.

Doporučuje se co nejlepší proti těmto neduhům:

<p>Blednička a chudokrevnost, chabý oběh krve, uhry, trudy a újedy, líšeje, kožní vyrážky, boláky, vředy, nežitý, hnisavé, otevřené rány,</p>	<p>zvětšené žlázy, otoky, nádory, voře, krlice, slaný tok, svědění, osutiny, kožní nemoce, povšechná slabost, nečistá krev,</p>
---	---

**těž proti pocitu tělesné zemdlenosti a
únavy tak často se ohlašující v této době.**

LÁHEV ZA DOLLAR.

Na prodej v lékárnách.
Neberte žádný jiný lék
nabízený vám místo
pravého léku Severova

Knížka s návodem jak se
má která nemoc léčiti
nalézá se při každé lahvi.
Titěna v české řeči.

O spolehlivou poradu pište na naše lékařské oddělení,

W. F. SEVERA Co.

CEDAR RAPIDS IOWA